

Zaščita dece predstavlja ravno to polje, kjer se posebno jasno očituje vzajemna odvisnost med različnimi panogami zakonodaje. V področju zakonodaje o deci se ne da reformirati en del, dočim bi se drugi del ne upošteval. V praktičnem delu zaščite dece je neobhodno potrebno sodelovanje sodnih organov s socijalnimi delavci, z zdravniki in pedagogi.

Vedno upoštevajoč edini splošen smoter — skrb za mlado pokolenje — in glede na vzajemno odvisnost posameznih področij kriminalne in socijalne politike, moramo obenem dati zaščitenje svojevrstnosti in posebnim nalogam teh področij.

Pri proučevanju organizacije za zaščito dece kot problema kriminalne in socijalne politike, je neobhodno potrebno, da gledamo iz o b s t o j e č e g a položaja zakonodaje in prakse. Opirajoč se samo na poznanje sedanjega stanja, lahko iščemo pota za preosnovo prava.

Če bomo zapustili osnovo pozitivnega znanja, bi se utegnili podati na pot zgolj abstraktnih teženj, ne da bi ugotovili možnosti, ki jih je moči pod določenimi pogoji kraja in časa uresničiti. Temu se je treba izogniti, ker je vsak ideal, ki ne ustreza silni notranji resničnosti, prazna in brezplodna laž.

Reparacije civilnega prava.

Prof. dr. Lapajne.

Prvi del: Pojem.

I. Kakor eratične formacije blodijo po zasebnopravnem sistemu še vedno tzv. *obligationes ex variis causarum figuris* »iz različnih dejanskih stanov«. (Napačen se mi vidi Ehrenzweigov prevod »iz različnih pravnih razlogov« = aus verschiedenen Rechtsgründen: System 1920). K tem obligacijam štejemo zlasti one iz gestij, verzij, izpodbojnih dejanj, »quasi-deliktov« in kondikcijske. Krstil jih je Gaius: »*Obligaciones aut ex contractu nascuntur aut ex maleficio aut proprio quodam jure ex variis causarum figuris*« (l. 1 pr. D de obl et act. 44, 7). Kasneje je napravil Gaius še ta napredek, da razlikuje (med obligacijami ex v. c. figuris): obligacije »quasi ex

contractu« in »quasi ex maleficio« (l. 5 D. eod.). Pritej za d-nji delitvi smov bistvu ostali do današnjih dni. Imamo torej štiri vire za nastanek obligacij: pogodbe, delikte, »quasikontrakte« in »quasidelikte«. Te četvorice pravnih virov se drže še skoro vse današnje, na rimsko pravo oprte zakonodaje. Francoski code civil in italijanski codice civile ohranjata celo naziva »quasikontraktov« in »quasideliktov«. Proprium ius, iz katerega naj bi se po Gaju rodile te obligacije, pa do danes ni odkrit.

Naš slov.-dalm. o. d. z. se je ognil obema nazivoma. V § 859 je rečeno, da so izvor za obligacije: zakon, pravni posel (pred novelo: pogodba) in zadobljena poškodba. Pri »pravnem poslu« ima o. d. z. v mislih pogodbe in moderno, enostransko snovanje obligacij; pri »zadobljeni poškodbi« delikte in »quasidelikte«; »zakonu« pa naj bi izvirale obligacije iz tzv. »quasikontraktov«. Seveda ni mišljen zakon sam zase, temveč izvestni dejanski stan z zakonito posledico nastanka obligacije. Tako se danes § 859 vobče tolmači. Da se pa tolmačiti tudi drugače, in sicer pravilneje, kakor bomo pozneje videli.

II. Naziva »quasikontrakti« in »quasidelikti« se utemeljuje s trditvijo, da veljajo za dejanske stane, ki jih tako nazivamo, slične norme, kakor za kontrakte in delikte, dasi quasikontrakti niso kontrakti in quasidelikti ne delikti. Naj ostane ta trditev zaenkrat neovržena. Na vsak način sledi iz takega utemeljevanja nazivov, da že dva tisoč let ni skoro nobenega napredka v spoznanju, iz katerega samostojnega »proprium ius« se rodijo te obligacije. Druga trditev (za quasikontrakte) je naravnopravna (Martinijeva), da je treba njih dejanskim stanom subinteligirati neko med udeleženima stranikama molče sklenjeno pogodbo. To fikcijo je še pred uzakonitvijo o. d. z. zavrnil njega redaktor Zeiller, in ni prešla v o. d. z.

Od vseh zatrjevanih in uzakonjenih štirih virov za nastanek obligacij sta znanstveno izven spora samo dva: pravni posel in civilnopravni delikt: Prvi je udejstvovanje volje za posel sposobne osebe. S to voljo kot virom za nastanek obligacije se smemo (civilisti) povsem zadovoljiti. Pri deliktu nastane določna poškodba proti volji poškodo-

vanca. (Čim bi nastala z njegovim veljavnim privoljenjem, se pravni red za poškodbo ne zanima.) Brez privoljenja poškodovanca napravljeno škodo je treba zopet odpraviti, kar se zgodi s kreiranjem posebne obligacije; njen cilj je, postaviti vse v prejšnje stanje. Tudi ta obrazložba drugega vira za nastanek obligacij civilistično zadovoljuje. Da je za nastanek ene in druge obligacije, kontraktualne in deliktne, treba še avtoritete zakona, je ob sebi umevno in ni potrebno, da to zakoniki posebej omenjajo.

Pravni vir za nastanek ostalih obligacij je ostal, kakor rečeno, kljub intenzivnemu trudu uglednih znanstvenikov do danes nedognan oz. sporen. Zlasti so se v zadnjih desetletjih trudili, ga odkriti: Erxleben, Pavliček, Jung, Mayr, Stupecky, Wellspacher, Bloch, Schulz, Swoboda in drugi. Trditev, da izvirajo quasikontrakti in quasidelikti iz različnih dejanskih stanov, je gola ugotovitev brez pojasnila. Trditev, da gre pri njih za razne pravne vire, je po m. m. svojevoljna. Trditev, da veljajo zanje slične norme, kakor za kontrakte in delikte, pa ni razložitev njih nastanka, (ne glede na njeno nepravilnost). Pri quasikontraktih je bila ta trditev znanstvenemu raziskovanju bolj na poti, nego ga je pospeševala.

Razveseljiv napredek znači tridelnost virov za nastanek obligacij po § 859. Po tem mestu našega o. d. z. deliktne obligacije ne izvirajo iz maleficijev ali deliktov, marveč iz »zadobljene poškodbe«. Nadomestitev deliktne vira z onim zadobljene poškodbe je docela primerna, kajti delikt je kazenski pojem, in, odkar obveznosti iz deliktov ne zasledujejo več kazenskih, ampak odškodninske cilje, je bolje, naziv delikt opuščati. Nadomestitev je hkrati omogočila, da smemo subsumirati pod isti vir »zadobljene poškodbe« vse quasideliktne obligacije.

S tem bi bili za naše pravo pojasnjeni viri za nastanek poslovnih (pogodbenih), deliktne in quasideliktne obligacij. Nepojasnen ostane le še vir quasikontraktualnih obligacij.

III. Za iskanje pravnega vira quasikontraktualne obligacije in, čim možno, skupnega pravnega vira za vse obligacije ex v. c. figuris, torej za quasikontraktualne in quasideliktne, mi dajejo povod, pobudo in izgled na uspeh nastopna opazovanja:

1. Dasi so obligacije *ex v. c. figuris* po zakonodajah raztresene na najrazličnejših mestih, v zvezi z različnimi instituti civilnega prava in brez vsake zveze med seboj, kaže njih vsebina in obseg vendar očitno sličnost. Vse te obligacije streme za restitucijo prizadete tožnikove pravne sfere v tisti položaj, v katerem se je nahajala pred premembo, ki je pozitivno pravo ne priznava. Oškodovancem iz quasideliktov in izpodbojnih dejanskih stanov, kondicentom, gerentom in vertentom gre vedno za njih imovinskopravno rehabilitacijo, za postavitvev njih okrnjene pravne sfere v tisti položaj, v katerem se je nahajala pred okrnitvijo. (Enak restitucijski značaj smo spoznali tudi pri deliktih zahtevkih). Že ta prvi pogled nam kaže, da spaja vse obligacije *ex v. c. figuris* med seboj (in skupaj z deliktimi) skupni restitucijski cilj.

2. Tuje zakonodaje ne poznajo quasikontraktov v enakem številu in z istimi normami, kakor mi. Moderni nemški in švicarski državljanski zakonik poznata (poleg izpodbojnih in quasideliktih) samo obogatbene in gestijske zahtevke, prve pa v takem obsegu, da jim je moči subsumirati i naše kondikcije, verzije in še nekaj drugih naših quasikontraktualnih zahtevkov. Francozi in Italijani poznajo gestije in kondikcije, ne pa verzij, a zovejo svoje kondikcije verzije. Enake quasikontraktualne zahtevke, kakor nemško in švicarsko pravo, ima črnogorsko imovinsko pravo. Okolnost, da je pravni promet zaščiten tudi v teh državah, dasi imajo quasikontraktualne obligacije precej drugače urejene, nego mi, in nadaljnja okolnost, da kreirajo judikature povsod vedno nove quasikontraktualne obligacije brez jasne zaslombe v zakonodajah, nam pričata, da gre pri teh obligacijah za pravni remedium, ki je utemeljen v neki osnovni pravni ideji in je vedno iz iste snovi, dasi se po raznih državah in zakonih preliva po raznih posodah.

3. V tem me prepričuje tudi zgodovina o normiranju naših lastnih obligacij *ex v. c. figuris*. Redaktorji našega o. d. z. so bili zelo različnih in protivnih nazorov, kakšne quasidelikte in quasikontrakte naj uzakonijo, da bo ustrezno potrebam pravnega prometa. Preglavice je delala tudi uvrstitev teh obligacij v sistem o. d. z. Quasidelikte, kolikor jih

pozna o. d. z.- so uzakonili v zvezi z delikti kot izjeme krivd-nega načela (nekaj jih je uzakonjenih tudi na drugih mestih z določbo v tehnični zvezi z drugimi instituti). Izpodbojno pravo so započeli z določbo § 935, torej v zvezi s preklicevanjem daritev. Verzije in kondikcije so še v pranačrtu predvidevali v 44 skupnih številkah (*condictio indebiti* posebej); njih razdružitvev in spojitvev vseh kondikcij je nastopila šele v o. d. z. iz l. 1811. Sploh ni bilo učenim redaktorjem, niti Zeillerju jasno, v čem naj obstoji razlika med verzijami in kondikcijami. Slučaj, ki ga štejemo danes vobče h kondikcijskim (plačilo na roke za posel nesposobnega), so smatrali za tip verzije. Zahtevka iz §§ 1042, 1043, na las podobna gestijan v sili, so subsumirali pod verzijo. S težavo razlikujejo redaktorji tudi posamezne kondikcije med seboj: kondikcije ob *causam datam non secutam* sploh ne poznajo, smatrajo jo marveč za slučaj kondikcije ob *causam finitam*. (Današnje švicarsko pravo pa ne pozna več kondikcije *indebiti*, ampak jo smatra za *condictio ob causam datam non secutam*.)

4. Najbolj čudovito je, da judikature ne trpé radi take, le na priliko predočene nejasnosti v pojmovanju posameznih obligacij *ex v. c. figuris*, niti radi velikih neskladnosti v legislativnem obravnavanju te pravne snovi. Judikature sodijo pravilno in bistveno enako, dasi njih legislacije ne poznajo enakih quasikontraktualnih obligacij, in uporabljajo za enake slučaje v eni državi norme kondikcijskega, v drugi verzijskega, v tretji obogatbenega zahtevka.

Vsa ta opazovanja me prepričujejo o dvojnem:

a) Da je med vsemi obligacijami *ex v. c. figuris*, quasidelikti in quasikontrakti, neko tesno, še neodkrito sorodstvo, iz katerega se razlagajo bistveno enake norme zanje.

b) Da se te norme zelo približujejo onim, ki veljajo za deliktne obligacije.

Seveda so tudi razlike med normami za quasidelikte in quasikontrakte in za posamezne quasikontrakte med seboj. Te razlike pa potekajo vselej iz različnosti dejanskih stanov, ki niti pri istem quasikontraktu ali quasideliktu niso enaki in ki zahtevajo različne norme. Treba se je

ozreti le na razliko v normah zakonodaj, ki jih poznajo za prepovedane, potrebne in koristne gestije, za potrebne, koristne in voluptuarne potroške, za izpodbijanje radi škodljivega namena ali neodmenjenega razpolaganja, izven stečaja ali v stečaju, za škodo iz obrata z železnicami ali s samogibali i. t. d. Veliko razlik v normah delajo pozitivne zakonodaje tudi po nepotrebnem, oziroma se razlike razlagajo iz okolnosti, da se te obligacije še niso motrile pod skupnim vidikom. Šele v novejših legislacijah, nemški in švicarski opazujemo nasprotno tendenco, ki pa še nima uspeha.

IV. Že dosednji vpogled v stvarino dovoljuje ugotovitev, da spoznanja pravne osnove obligacij *ex v. c. figuris* ne smemo iskati v zgodovini njih nastanka, ne v pozitivnih zakonodajah, ne v dosedanjem, dasi postopnem slovstvu. Zadnje velja zlasti za dragoceno delo Mayra (*Bereicherungsanspruch* 1903), ki skuša z veliko bistroumnostjo, a ne vedno uspešno, spraviti v sklad nemški obogatbeni zahtevek z drugimi instituti nemškega civilnega prava. Isto velja o delih Swobode, ki napravlja sličen poskus za pojasnitev staroavstrijskih zahtevkov *ex variis c. figuris* (*Natur und Inhalt des Bereicherungsanspruches*: 1916, *Bereicherung, Geschäftsführung ohne Auftrag*, *versio in rem*: 1919, in tretje delo v *Gerichtszeitung* št. 13—16: 1920). Oba pisca se vse preveč naslanjata na pozitivne zakonodaje, nemško in avstrijsko, in se s tem a priori obremenjujeta z zmotami zakonodavcev.

Spoznanje, kako nastanejo posamezne obligacije *ex v. c. figuris*, pričakujem le od dogmatičnega razmotrivanja.

Vso imovinsko pravno sfero pravnega subjekta delim na dve: Na eno, ki jo obvladuje pravni subjekt s svojo voljo (s svojimi pravnimi posli) in na drugo, ki jo obvladuje zakonodavec s svojo avtoriteto, prezirajoč voljo pravnega subjekta. Zgleda zadnjih, rekel bi, oktroiranih bremen (po drugi strani pravic) nudijo: razne zakonite preživninske, preskrbne pravice; na stvarnopravnem polju legalne služnosti, legalne zastavne pravice, obligacije iz sosedstva, *communio i. dr.*; na dednopravnem polju terjatve nujnih dedičev i. dr.

Na onem drugem področju, ki je prepuščeno v eksploatacijo pravnemu subjektu, morejo nastati imovinske premem-

be, zlasti imovinske okrnitve zgolj z voljo pravnega subjekta in po vsebini te volje. Vse, kar bi se na tem, recimo, avtonomnem pravnem področju pripetilo brez volje pravnega subjekta ali z njegovimi vicijoznimi posli, bi bilo nepravno, bi bila dejanska, ne hkrati pravna prememba v njegovi pravni sferi. Ker pa izhaja iz bistva vsake pravno urejene države, da trpi v svojih mejah le pravni, ne zgolj dejanski promet, zato mora biti podan remedij zoper vsako dejansko, ne hkrati pravno premembo v avtonomnih pravnih sferah državljanov. Ta remedij je po priprosti logiki restitucija statusa quo ante.

Tak restitucijski namen ima vse polno pravnih lekov z različnih pravnih polj: za restituiranje absolutnih ali relativnih pravic. Imajo ga vindikacije (za restituiranje lastnine v roke pravega lastnika), hereditatis peticije (za restituiranje zapuščine v roke pravega dediča), posestne tožbe (za restituiranje motenega posestnega stanja) in dr. Enak restitucijski namen imajo deliktne obligacije (n. pr. na ozdravljenje telesno poškodovanega, na popravo poškodovane stvari, na preklic žalitve in sl.). Enak pravni lek potrebujemo še za druga pravna polja, ker je dejanskih, ne hkrati pravnih prememb v avtonomnih pravnih sferah državljanov še vse polno.

Obligacije ex v. c. figuris po mojem prepričanju niso nič drugega nego nadaljnji zgled za restitucijski pravni lek (relativnega značaja). Predvsem spadajo sem quasideliktne obligacije, ki se razlikujejo od deliktne sploh le po pomanjkanju toženčeve lastne krivde. Tudi izpodbijalci se z izpodbajnimi zahtevki borijo zoper neko dejansko, ne hkrati pravno premembo. Res da sta izpodbijalčev dolžnik in izpodbajni nasprotnik razpolagala z imovino, ki je bila dolžnikova, ne izpodbijalčeva, vendar sta posegla s tem v izpodbijalčevo pravno sfero, ker je (po izpodbajnih razlogih) bila dolžnikova imovina že designirana za kritje njegove terjatve. Gerent in vertent sta trošila za dominusa sicer po lastni volji, a ne ex animo liberali, marveč v namenu, da dobita potroške povrnjene. Kondicent je prepustil (naknadno kondicirano) stvar po lastni volji, a ne po svoji zdravi volji, marveč v zmoti i. t. d. Vsiti streme in dosežejo zleki, ki jih njim

nudijo zakonodaje v obligacijah *ex v. c. figuris*, odpravo njim kvarne dejanske, ne hkrati pravne premembe v njih pravnih sferah.

Po tem namenu bi smeli imenovati obligacije *ex v. c. figuris* (da jih imenujemo ustrezno njih bistvu) restitucijske. K restitucijskim zahtevkom pa spadajo, ker zasledujejo enak namen, tudi stvarnopravne vindikacije, dednopravne hereditatis peticije, zahtevki iz motenja posesti, obveznostnopravni deliktne zahtevki, procesualne zahteve na vpostavitev v prejšnje stanje (zoper zamudo rokov in narokov) i. dr. Da te od njih razlikujemo (dasi so razlike še druge), imenujmo obligacije *ex v. c. figuris* odslej »reparacije«. Novo ime ustreza na eni strani bistvu teh zahtevkov, na drugi strani bistvu sličnih zahtevkov, ki jih je kreiralo moderno mednarodno javno pravo. Za določne slučaje reparacij, in sicer takrat, kadar obsegajo povračilo rei corporalis, bi se priporočalo tudi ime »repeticije« (ki se ga poslužujejo Francozi za vse obligacije *ex v. c. figuris*: actions en répétition).

V. Po izvedenem izvirajo obligacije: V področju, ki je odtegnjeno avtonomiji pravnega subjekta: iz avtoritete zakona (»zakonite« obligacije v najožjem pomenu besede); v področju, pridržanem njegovemu avtonomnemu razpolaganju: iz pravnih poslov (»poslovne« o.), ali iz kršitve njegovi avtonomiji pridržane pravne sfere (deliktne obligacije in vse reparacije). Že stara je znanstvenogospodarska delitev obligacij na one, ki služijo za posredovanje prometa (izmenjavo in rabo gospodarskih dobrin) in na one, ki odpravljajo pravne kršitve. Med zadnje smo doslej šteli le deliktne in z ozirom na § 859 quasideliktne. Sedaj vidimo, da je število zadnjih dosti obsežnejše in da spadajo sem tudi vse quasikontraktualne, ker je tudi njih namen odpravljanje pravnih kršitev.

Pravni vir obligacij je torej, če gledamo na celokupno pravno sfero pravnega subjekta, trialističen; če ji pa odtegnemo ono področje, na katerem diktira obveznosti zakonodavec, dualističen. Za četvorico teh pravnih virov ni dogmatične podlage. — S pravno političnega stališča predstavljajo zakonite obligacije: za cilje človeške

družbe od pravnega reda oktroirana bremena, poslovne obligacije: gibalno prostega pravnega prometa, a deliktne in reparacijske obligacije: sredstvo za ohranitev gospodarskih dobrin v tistem stanju, glede katerega upravičenec ne želi premembe. Za gospodarski razvoj in napredek se bo moral upravičenec posluževati poslovnih obligacij, a za konserviranje onih dobrin, ki jih ne mara ne izmenjati, ne v rabo prepustiti, kadar so mu bile kljub temu odtegnjene, deliktne in reparacijske obligacije.

Če razvrstimo pod tem novim vidikom pravne vire, ki jih našteva za nastanek obligacij § 859 našega o. d. z., bomo rekli: pravilno je tolmačen § 859 le tedaj, če se subsumira pod vir »zakona« »zakonite« (oktroirane), pod vir »pravnega posla« »poslovne«, in pod vir »zadobljene poškodbe« »deliktne« in vse »reparacijske« obligacije. Negativno in zato nezadovoljivo je dosedanje tolmačenje, da izvirajo obligacije ex v. c. figuris iz »zakona«. Res so si tudi uredniki razlagali nastanek obligacij ex v. c. figuris neposredno iz zakona, in gre novo tolmačenje § 859 proti njih naziranju. Vendar to ni nedopustno, ker § 859 ne vsebuje nobene norme, ampak le teoretično razvrstitev, ki spada v sistem (ne v zakon) in ki se mora umakniti pravilnejšemu spoznanju. Moje tolmačenje je podprto tudi po zgodovini, kako je nastal tretji, od § 859 citirani vir (zadobljene poškodbe). Uredniki so dolgo kolebali, kaj naj poleg zakona in pogodbe označijo kot tretji vir za nastanek obligacij. Najprej so navajali kot tak vir krivdo (tako da bi spadale sem le deliktne obligacije), pozneje so predlagali mesto krivde protipravno dejanje (tako da bi spadale pod ta vir vse deliktne in quasideliktne obligacije), končno so se odločili — in pri tem je ostalo — za dobljeno poškodbo. Pod ta pojem pa smemo mirno podrediti tudi vse reparacije, ker imajo, kakor delikti in quasidelikti, za skupni pogoj: upniku prizadeto poškodbo (kvaro).

Po tej ugotovitvi pravne osnove za obligacije ex v. c. figuris nikakor ne mislim na to, da bi bilo v doglednem času kateri legislaciji moči postaviti edinstvene norme za vse reparacijske ali celo za reparacijske in deliktne obligacije. Za to so dosti preveč različni povodi za nastanek teh obligacij in

dejanski stani, iz katerih potekajo. (Različni dejanski stani pa zahtevajo razlike pri normah.) Le pravna osnova (vir, razlog) je po naši ugotovitvi vsem reparacijam skupna; vse so spravljene, da se izrazim matematično, na skupni imenovalnik, ki je zadobljena po škodba. Edinstvene norme je treba zanje le toliko, kolikor jih zahteva ta njim skupna pravna osnova. V tem obsegu jih resnično poznajo.

VI. Sličen, vendar malo posrečen poskus za zbližanje (vsaj nekaterih) quasikontraktualnih obligacij sta napravila novi nemški in švicarski državljski zakonik (za nemškim črnogorski imovinski). Po vseh treh potekajo obligacije (ne vštevši oktroiranih) iz trojnega vira: pogodbe, nedopustna dejanja in neopravičena obogatba. Obogatbeni zahtevki so Nemcem in Švicarjem (Črnogorcem) to, kar so nam kondikcijski in verzijski (gestijske, izpodbojne in quasideliktne zahtevke imajo ondot posebej urejene). Pravno osnovo za kondikcije in verzije so Nemci in Švicarji odkrili v neopravičeni obogatbi toženca (ne v poškodbi, prizadeti tožniku). Značilno pa je, da se glede definicije obogatbenega zahtevka niso mogli zediniti in da sta v definicijah zanj po nemškem in švicarskem zakoniku dve dosti važni razliki. O njih pozneje. Značilno je dalje, da po teh modernih zakonikih obogatba ni izključna pravna osnova obogatbenih zahtevkov, ampak da nastajajo obogatbeni zahtevki po njih tudi v slučajih, ko toženec ni več obogaten n. pr. če je prejel (kasneje kondicirano) stvar mala fide in jo je pred tožbo zapravlil. Komentarji trdijo, da gre v takih slučajih za izjeme obogatbenega načela. V resnici ne gre za izjeme, marveč za pogrešnost pravne osnove, na katero so bazirani ti zahtevki. Ista pogrešna pravna osnova je kriva, da je normiran pojem obogatbenih zahtevkov po modernih zakonikih tako ohlapno, da subsumira današnja praksa podenj razen naših kondikcijskih in verzijskih zahtevkov najrazličnejše restitucijske n. pr. tožbo za izbris pomotnega intabulata, conditionem possessionis in dr. Pod moderni obogatbeni zahtevek se subsumirajo dalje zahtevki iz vseh tistih deliktov, od katerih imajo delinkventi imovinsko korist, tako da je n. pr. proti tatju (ki ima korist) podan kumulativno dvojni restitucijski pravni lek: deliktni in obogatbeni. Sploh je moderni

obogatbeni zahtevek poplavi vsa pravna polja podobno, kakor v splošnem pravu brezmejno uporabljeni verzija in kondikcija sine causa. Niti nemški in švicarski judikaturi, niti globokim mislecem (n. pr. Mayru) se več ne posreči, potisniti obogatbeni zahtevek nazaj v meje, za katere ga potrebujemo v pravnem prometu.

VII. Po tem uvodu preidem v drugem delu tega spisa h karakterizaciji reparacijske obligacije z navedbo njenih bistvenih znakov in z izločitvijo iz posameznih reparacij vsega onega, kar je nebistveno. Karakterizacija bo obsegala skupne predpostavke vseh reparacij, vsebino in obseg reparacijskega zahtevka, aktiv. in pas. legitimacijo udeleženih oseb, razdelitev dokaznega bremena in dobo trajanja tega zahtevka. V tretjem delu spisa sestavim čim izčrpnije vse reparacijske obligacije našega pozitivnega (staroavstrijskega) prava. Hkrati reproduciram vse poglavitne, zanje veljavne norme in dokažem za vsako posamezno reparacijo, da veljajo zanjo vse bistvene predpostavke in vse bistvene norme, opisane v 2. delu pri karakteriziranju abstraktne reparacije. (Predočim tudi predpostavke in norme, po katerih se posamezne reparacije razlikujejo med seboj in od deliktних.) V nadaljnjem četrtem delu spisa se nadejam s pomočjo novega spoznanja rešiti več trdovratnih sporov s polja naših obligacij ex v. c. figuris. V končnem petem delu spregovorim o koristi reparacijske ideje de lege lata in ferenda. Obligacije ex v. c. figuris so naše z njo po dvatisočletnem bledenju svoj domovinski pristan, enako varen, kakor ga imajo obligacije iz pravnih poslov in deliktov, in sicer skupaj z zadnjimi v pravnem viru »zadobljene poškodbe.«

O vsebini avtonomije in samouprave.

Dr. Ig. Rutar.

V vsakdanjem praktičnem življenju slišimo, da se uporabljata izraza avtonomija in samouprava vobče v istem smislu, povsem sinonimno. Označuje se z njima isti pojem in sicer tisti krog javnopravnih (državnih) poslov, ki jih država